

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ İÇİN ÖĞRETMEN REHBERİ

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK
Adil KOÇAK

Resimleyen : Murat SAYIN
Yayına Hazırlayan : Şaban DEDE

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma
Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Türkiye Temsilciliği

İşbirliğinde hazırlanmıştır.
ANKARA - 1996

Görme güçlüğünden etkilenmiş çocukların
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ İÇİN
ÖĞRETMEN REHBERİ

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK
Adil KOÇAK

Resimleyen : Murat SAYIN
Yayına Hazırlayan : Şaban DEDE

tamamen ya da kısmen yitmiş, görme güçlüğü olan çocukların erken tanımlanması ve sağlığı kurumu ya da personeline sevk etmenize ve sınıfınızda görme güçlüğü olan çocuklar için nasıl düzenlemeler yapabileceğiniz ve eğitim verebileceğinize yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Ayrıca bu rehberde yazılanları okuyarak ve okuduklarınızı uygulayarak görme engelli çocuğun yetişmesi için gerekli ortamı ve düzenlemeleri hazırlayabilirsiniz.

ERKEN EĞİTİM, GÖZLÜK VE TIBBİ YARDIMLAR KADAR ÖNEMLİDİR.

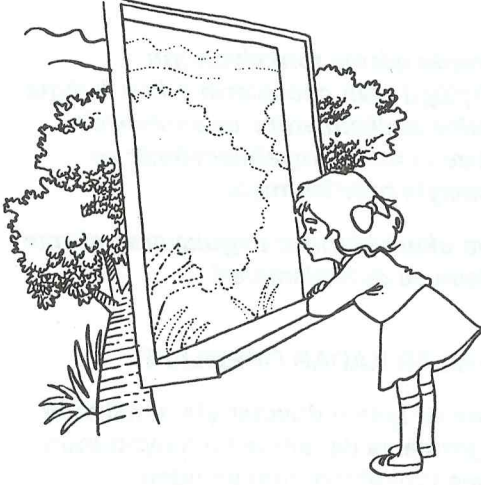
Öğrenmelerin hemen hemen tamamı görme ve işitme duyularıyla olmaktadır. Bu duylardan birinin zedelenmesi, yani görme ya da işitme fonksiyonunun yitilmesi öğrenmeyi etkilemektedir. Görme fonksiyonunun yeniden kazandırılması ya da gözlükle düzeltilmesi sağlanabilmektedir. Böylece, bu durumdaki çocuklar, diğer çocuklar gibi görme fonksiyonunu kullanarak öğrenebilirler.

Ancak, herşeye rağmen görme fonksiyonunu yeniden kazandırmak ve gözlükle düzeltmek mümkün olmadığında, görme fonksiyonunun yitilmesi sonucu öğrenmede ortaya çıkabilecek sınırlılıkları en aza indirmenin, erken eğitime yer vermekle mümkün olduğu bilinmektedir.

GÖRME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUK KİMDİR?

Görme engelli çocuk ya kördür ya da az görendir. **Kör** demek, çocuğun uzak ya da yakından hiçbir şeyi görememesi anlamına gelmektedir. Anahtar deliğinden bakan birisi kadar görenlere de **kör** denilmektedir. **Az gören** ise çocuğun çevresinde bulunan şeylerin yakınına giderek ya da gözüne getirerek kısmen farketmesi anlamına gelmektedir. **Az gören** bir çocuğun ne kadar gördüğü bazı örneklerle daha iyi anlaşılabilir: **Az gören** çocuk, kirli ya da buğulu bir camdan bakıldığında çevresini ve çevresinde bulunan nesnelerin görülebildiği kadarıyla görmektedir.

Az gören çocuk, nesnelere kesin olarak farkedememektedir. Ancak karaltı halinde gölgeler şeklinde görmektedir.

Bazı çocukların da gözleri **ışığa** çok hassastır. Uzun zaman **güneşe** baktıktan sonra hissedebileceğiniz ve görebileceğiniz şekilde görmektedir.

GÖRME GÜÇLÜĞÜNE NE YOL AÇAR?

Görme güçlüğü'nün neden olduğu sorusu anababaların ve hepimizin sormuş olduğu bir sorudur. Neden çocuğun görmediği ya da az gördüğü ilk sorulan sorulardır. Çocuğun neden göremediğini öğrenmek, tekrar aynı durumun ortaya çıkmasını önlemek için alınacak önlemler konusunda size bir fikir verebilir. Ancak, çocuğun nasıl yetiştirileceği ve eğitiminde neler yapılabileceğine ışık tutmaz. Bu nedenle, aile üyeleri, görme güçlüğüne yolaçan nedenler üzerinde ne kadar az ve kısa süre durabilir; buna karşılık çocukların neleri nasıl yaptığı üzerinde daha uzun süre durabilirlerse, çocuklarına o kadar fazla yardım edebilir.

Yine de görme engeli neden mi olur? Görme engeli **ırsi** olabilir. Soydan soya geçebilir. Ancak bu duruma çok sık olarak rastlanmamaktadır. **Annenin gebeliği** sırasında da görme engeli ortaya çıkabilir. Gebelik sırasında anne kızamıkçık gibi **ateşli hastalıklara** yakalandığında, **bazı ilaçlar** aldığı ve **röntgen** ışınlarına maruz kaldığında körlük ya da görme güçlüğü olabilir. **Doğumun güç olması** da, bebeğin görme engelli olmasına neden olabilir. Doğum sonrasında geçirilen **ateşli hastalıklar, kazalar ve zehirlenmeler** görme engeline yol açabilir.

Görme güçlüğü'nün ne kadar erken farkına varılabilirse, tedavi edilme imkanı artar. Tedavi edilmesi mümkün olmadığında da, erken eğitim önlemleriyle, çocuğun daha olumlu hayat sürdürmesi mümkün olabilir.

Sınıfınızda Hangi Çocuklar Görme Güçlüğü'nden Etkilenmiş Olabilirler?

Görme Güçlüğü'nden etkilenmenin İpuçları :

- * Gözlerinin önünde bulunan ilgi çekici eşyaları takip edememe ya da farkına varamama
- * Uzun süre aynı yere bakma
- * Farklı bir şekilde gözlerini döndürme
- * Sık sık gözlerini ovma ve kaşıma
- * Gözlerini ışıktan kaçırma ve gözlerinde titreme
- * Sağa sola amaçsız uzanma ve sık sık düşme
- * Renkli bir resmin renklerini ayıramama
- * Gözlerde kızarma ve yaşarma
- * Gözlerinin ortasında bulanıklık ve ışık geldiğinde parlamama

Gözlerde yukarıdaki belirtilerden biri ya da birkaçı varsa çocuğun görme güçlüğü olması ihtimali yüksektir. Bu nedenle anne baba haberdar edilerek

ÇOCUĞUN HEMEN DOKTORA GÖTÜRÜLMESİ SAĞLANMALIDIR.

Eğer çocuğun görme fonksiyonunu yitirip yitirmediğinden emin değilseniz aşağıdaki testi uygulayınız.

TEST

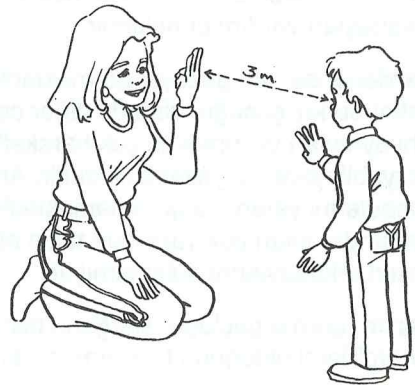
Üç Yaşından Daha Büyük Olan ve Yetişkinler İçin Görme Testi

Nasıl uygulayacaksınız?

Çocuktan üç metre uzaklıkta durunuz.
Ellerinizden birinin üç parmağını kaldırınız.

Çocuktan kaldırdığı parmak kadar parmağı kaldırmamasını isteyiniz.

Eğer çocuk üç parmağını kaldırırsa, onun görme güçlüğü'nün olmadığını anlarsınız.

Eğer çocuk üç parmağını kaldıramazsa, testi iki parmağınızla tekrar ediniz. Sonra dört parmağınızla tekrarlayınız. Eğer çocuk bu testlerin herbirine doğru olarak tepkide bulunamazsa, onun görme güçlüğü olduğunu anlarsınız.

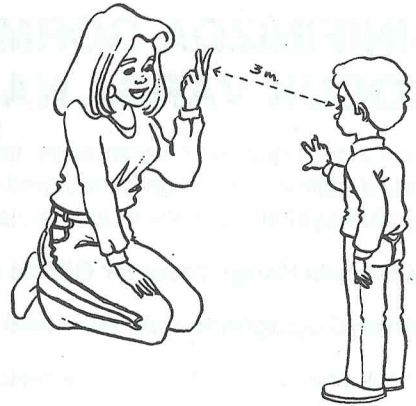
Başka Bakılacaklar :

Eğer kişinin görme güçlüğü varsa, gözlerinin her birine sırayla aşağıdakilerin olup olmadığını bakınız?

* Gözler kırmızı ya da gözyaşlarıyla ıslak görünmekteyse,

* Gözün renkli bölümünün üstü gri bir alanla kaplıysa,

Siz de çocuğun görme güçlüğünden etkilendiğinden emin olduysanız aileye çocuklarını daha ayrıntılı incelemeyi ve gerekli tedaviyi yapabilecek olan uzman sağlık personeline götürmelerini ve uzman sağlık personelinin nerede olduğunu ve nasıl gideceklerini anlatınız.

GÖRME GÜÇLÜĞÜNÜN ANLAMI NEDİR?

Görme yetersizliğinden etkilenme derecelerine bağlı olarak görme güçlüğü'nün anlamı değişmektedir. Bu durumu görme güçlüğü'nden etkilenmiş çocukların kişisel yaşantılarına dayalı bilgilerden görelim:

Örneğin, **Mustafa** doğduğundan beri renkleri farkedememekte ve uzağı görememektedir. Büyüteç aracılığıyla kısa süreli yazıları okuyabilmektedir. Büyük harflerle okunaklı yazılar yazabilmektedir. Fakat yazdığı yazıları doğrudan kendisi okuyamamaktadır. Büyük eşyaları mesela evleri, otomobilleri farkedebilmektedir. Uzaktaki görüntüler, ağaçlar, telefon ve elektrik direkleri birer gölge olarak kendisine yansımaktadır. Bu çocuk günlük yaşamını dikkati çekmeden sürdürmektedir. El Topu oynamakta, resim yapmaktadır. Ancak renkleri ayırmasına arkadaşları yardım etmektedir.

Nardane ise, tek gözüyle görmektedir ve bu gözüyle uzağı çok az görmektedir. Fakat bu kız çocuğu, yine de diğer çocuklar gibi hareket etmektedir. Diğer çocuklar gibi oynayan ve zıplayan çok hareketli bir çocuktur. Çok yakından yazıları okuyabilmekte ve yazabilmektedir. Ancak, binaların çatılarını ve camilerin kubbelerini yeterince görememektedir. Arkadaşlarıyla parkta yapmış olduğu bir gezi sırasında onları çok yakından takip etmesine rağmen, parktaki diğer seslerden dolayı arkadaşlarını bulamamıştır.

Harun, görme güçlüğü olduğunu bilmemektedir. Çevresindekiler de, çocuğun böyle

sağ gozuyile de görmesini kaybetliğı ortaya çıkmıştir. Sol gozundeki dozukiugun doğuştan oluşu nedeniyle gözlük ve diğer tıbbi yardımlardan yararlanamamaktadır. Önceleri top oynarken topu ucundan tutması ve bazı eşyaları da tam kavrayamaması sol gözünde görme güçlüğüünün doğuştan olduğunu göstermesine rağmen farkına varılamamıştır. Bazen çocuklar yeterince göremediklerini bilseler bile hekimden ya da tıbbi müdahalelerden korktukları için görmediklerini gizleyebilirler.

Görme güçlüğü olan çocuğa

TIBBİ BAKIMDAN NASIL YARDIM EDİLİR?

Tıbbi Tedavi Hizmetleri :

Görme güçlüğü ne kadar erken teşhis edilirse, çocuğa o kadar fazla yardım edilir. Görme güçlüğü erken teşhis edildiğinde görme güçlüğüünün önüne geçmek ya da önlemek mümkün olabilmektedir. Örneğin erken ameliyat ya da ilaçla tedaviyle çocuk tam olmasa bile daha iyi görebilir duruma gelebilir.

Optik Yardımlar :

Gözlük ve lens yardımlarıyla çocuğun daha iyi görmesi sağlanabilmektedir. En çok kullanılan optik araç gözlüktür. Diğer optik yardım araçları büyüteç ve okuma cihazlarıdır.

Gözlük Verildiyse Nelere Dikkat Edilir?

- * Gözlük camları sık sık silinmelidir,
- * Sadece doktorun verdiğı gözlükler kullanılmalıdır. Eğer çocuk gözlük istemezse onun hoşlanmasını sağlayacak gözlükler kullanılmalıdır.

Görme güçlüğü olan çocuk

NEDEN ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİYLE KARŞI KARŞIYA KALIR?

- * Görme güçlüğü olan çocuk hiç göremiyorsa bedenini nasıl kullanacağını öğrenmede güçlükleri olabilir.

Bu güçlük diğer insanların bazı şeyleri yaparken **vücutlarını nasıl hareket ettirdiklerini görememesinden** kaynaklanmaktadır.

Görme güçlüğü olan çocuk,

- Diğer insanların **parmaklarını** nasıl kullandıklarını, **dokunduklarını**, **aldıklarını** ve **tuttuklarını** görememektedir.

- Diğer çocukların nasıl **oynadıklarını** görememektedir

- Diğer insanların nasıl yemek **yediklerini** görememektedir

- Diğer insanların tuvalette nasıl **temizlendiklerini** ve lavaboyu nasıl **kullandıklarını** görememektedir.

* Görme güçlüğü olan çocuğun, iletişimde bulunurken **yüz ifadesini** değiştirmede ve **ellerini kollarını** hareket ettirmede güçlükleri olabilir. Çünkü çocuk diğer insanların yüz ifadelerinin nasıl **değiştiğini** ve ellerini kollarını nasıl **hareket** ettirdiklerini görememektedir.

* Görme güçlüğü olan çocuklar göremedikleri için diğer çocukların öğrendikleri şekilde öğrenmeyebilir. Görme güçlüğü olan çocukların, diğer çocukların görerek öğrendikleri ve anladıklarını anlayabilmeleri için yardıma ihtiyaçları vardır.

Görme güçlüğü olan çocukların

ÖĞRENMELERİNE NASIL YARDIM EDİLİR?

* Çocuk **hiç görmüyorsa**, onun yaştlarının yapmış olduğu faaliyetleri **siz de bu çocukla birlikte yaparak** çocuğun yetişmesine katkıda bulunabilirsiniz.

* Çocuk eğer **çok az görüyorsa**, onun görmesinden yararlanarak **akranlarının yaptıklarını yaptırarak** yetişmesine katkıda bulunabilirsiniz.

Görme güçlüğü olan çocuklar öğrenirken nesnelere **dokunur**, nesnelere çıkardıkları sesleri **dinler**, **koklar** ve **tadlarına bakar**.

* Çocuğun öğrenebilmesi için **dokunma**, **işitme**, **koklama** ve **tad alması** mutlaka faaliyete geçirilmelidir. Çocuğun çevresini ve nesnelere öğrenebilmesi için diğer duyu organlarını kullanmasına mutlaka fırsat verilmelidir.

* Diğer duyu organlarını kullanarak çocuğun yeni şeyler öğrenmeleri mutlaka cesaretlendirilmelidir.

* Sizin için ve diğer çocukların yapabilmeleri bakımından önemli görülmeyen şeyleri öğrenme çabaları mutlaka desteklenmelidir. **Yeni birşey yaptığında ya da yapmayı öğrendiğinde mutlaka mutlu olduğunuzu farketmesini sağlayınız. Çocuk mutlu olduğunuzu sesinizin tonundan ya da kullandığınız kelimelerden anlamalıdır**

Çocuğun görme güçlüğü doğuştan ise, ailenin tekrar görme güçlüğü olan çocuk sahibi olma ihtimali vardır. Bunun için aileye, tekrar çocuk sahibi olmadan önce mutlaka bir sağlık kuruluşuna danışmasını söyleyiniz.

* Ailenin maddi ve kültürel durumundan dolayı çocuğun tıbbi tedavisi engellenecek ise, yardım için ailenin muhtar, imam gibi toplum liderlerine başvurmasını öneriniz. Ayrıca siz de durumu muhtara anlatınız ve aile için neler yapabileceğinizi birlikte araştırabilirsiniz.

* Sosyal yardımlaşma fonundan, Kızılaydan ve diğer yardım kuruluşlarından muhtar aracılığıyla, çocuğun tıbbi tedavisi için yardım sağlanabilir.

Aile, ilk olarak görme engelinden dolayı hayal kırıklığı yaşar, eş ve yakınlar suçlanır. Oysa yapılacak olan çocuğu olduğu gibi kabul etmedir. Çocuğu olduğu gibi kabul etme birkaç ayı alabileceği gibi yılları da alabilir. Kabul süresi kısa olduğunda aile ve çocuk da daha mutlu olabilir. Çocuğu **kabul etme, ona özelliklerine göre eğitim vermeye başlamaktadır.** Sizin çocuğu kabul etmeniz ana babanın çocuğu kabul etmesine yardımcı olacaktır. Bunun için sizin çocuğa diğer çocuklara davrandığınız gibi davranmanız yeterli olacaktır.

Görme güçlüğü olan çocuğa

NASIL DAVRANMALIYIM?

Öğretmen, olağan çocuk gelişimine ilişkin bilgileri yeterince bilebildiğinde körlükten kaynaklanan **ayrıcılıkları belirleyebilir.** Ayrıca, görme engelli çocukta oluşabilecek **farklılıkların ortaya çıkmasını engelleyebilir** ya da ortaya çıktıysa **düzeltebilir** ya da **ödünleme** yoluna gidebilir.

Görme özürülü çocuğun gelişimi normal çocuğun gelişimiyle karşılaştırıldığında nasıl olduğu ve gören çocukların gelişiminden daha yavaş ve oldukça geç mi olduğu merak edilmektedir.

Görme engelli çocukların gelişimindeki düzenlilik görenlerinki gibidir. Görme gücünün kaybedilmesi ya da önemli görme güçlükleri, sadece gelişim basamaklarından geçiş hızının yavaşlamasına yolaçabilmektedir.

Görme güçlüğünden etkilenmiş çocuğun gelişiminin olağan olması yetişkinlerin onunla nasıl ilişkide bulduklarına, yaklaştıklarına ve onun nesnelere ve çevresiyle nasıl ilişkide bulunduğunu anlamalarına bağlıdır.

Görme güçlüğü olan **çocuk** da diğer çocuklar gibi **ilgi ve ciddiye alınmak ister.** Görme güçlüğü olan çocukların bağımsızlık kazanabilmeleri diğer çocuklar için harcanan çabaları bu çocuklar için de göstermenizi gerektirir. Örneğin, nasıl bazen

gören çocuğun dikkatini çekmek için değişik oyuncak ve eşyalar göstermek gerekiyorsa, görme güçlüğü olan çocuğun da oyuncak ve eşyalarla dikkatinin çekilmesi daha sık gerekebilir.

Çevrede çocuğa yabancı gelen nesne ve eşyalar **tanıtılmalı** ve **anlatılmalıdır**. Tanıtma ve açıklamalar sabır gerektirebilir. Ancak tanıtma ve açıklamaların çocuğun gelişimine önemli ölçüde katkısı olur. Öğretmen açıklamaları görme güçlüğünün yaratmış olduğu sınırlılıkları gidermede etkili olmaktadır.

Görme güçlüğü olan çocuk için

SINIFIMI NASIL DÜZENLEMELİYİM?

Çocuğun zihinsel, sosyal ve bedensel gelişiminin olağan şekilde sürmesinde, çevre düzenlemesi son derece önemli rol oynar. Görme güçlüğü olan çocuğun sınıfta olumsuz durumlarla karşılaşmaması, onun takılacağı ya da çarpabileceği eşyaların ve engellerin ayak altından kaldırılmasını gerektirir. Çocuğun kolayca eşyalarının yerlerini bulmasına yardım edecek düzenlemeler yapılabilir.

Neler Yapabilirsiniz?

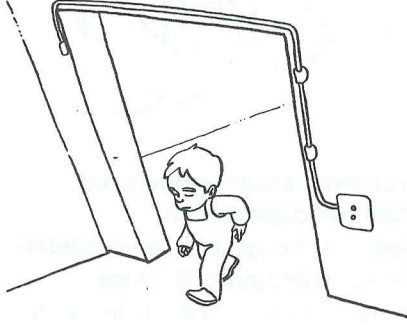
* Mobilya, çiçek saksısı gibi eşyaların yerlerini **sabit** tutabilirsiniz. Yerleri sabit olan eşyaların dışında yaptığınız **değişiklikleri** her defasında **göstermeli** ve yerlerini **öğretmelisiniz**.

* Kırılacak ve dökülecek eşyalar ayak altında bırakılmamalıdır. **Yeni** konulan **eşyalar** ve yerleri her defasında çocuğa **söylenmelidir**.

* Elektrik kablosu ve benzeri eşyalara çocuk takılarak düşebilir. Bu gibi eşyalar kapı üstlerinden geçirilmelidir.

Görme güçlüğü olan çocuklar

DİLİ NASIL ÖĞRENİR?

Dilsel İfadenin Gelişimi :

Görme güçlüğünden etkilenmiş çocuk için **dil çok önemlidir**. Görme güçlüğü olan çocuk konuşulanları anlar ve konuşabilirse, olası güçlükleri azalır. Formal ve pratik bilgileri kazanabilir. Bu nedenle çocuğun **dil gelişimine özel önem verilmelidir**.

Görme fonksiyonunun yitirilmesi dil gelişimini engellemez. Görme güçlüğünden etkilenmiş çocuk da görenler gibi babıldama döneminden sonra tek kelimelik sözcüklerle kendisini ifade eder ve üç yaşına gelince de ana dilini konuşabilir. Ancak karmaşık kavramları anlama ve ifade etmesi ise çok uzun bir süreyi alabilir.

* Görme güçlüğünden etkilenmiş çocuğun da çevrede duyulan sesleri **dinleme** ve bu sesleri birbirinden **ayırma** çalışmalarına sıkça katılması, **çevresini anlaması** ve dilinin gelişimi bakımından önemlidir.

* Sınıfta hangi sesin kime ait olduğunu kazandırmak için konuşanın kim olduğunu söylemeniz yeterli olacaktır. Örneğin "**şimdi konuşan Alican**", "**Ayşe de şimdi konuştu**" gibi kimin konuştuğunu söylemeniz, çocuğun çevresinde bulunan çocukları ve diğer insanları ayırmasına yardım eder.

* Çevrede bulunan hayvanların çıkardığı sesleri **dinlemesine ve dokunmasına** izin vererek, hayvanları **ayırmasına** yardımcı olabilirsiniz. Hayvanların seslerini **duyunca** ve onlara **dokununca** mutlaka isimlerini söyleyiniz.

* Trafiğin, rüzgarın, ateşin yanması ve suyun akması gibi diğer sesleri **dinlemesine dikkatini çekiniz** ve bu sesleri ve **özelliklerini açıklayınız**. Böylece çocuğun çevresini tanımmasına yardım etmiş olursunuz.

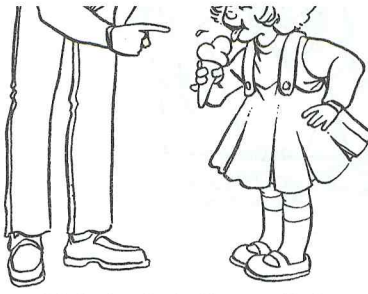
Farklı sesler çıkararak bu sesleri ayırmalarına fırsatlar hazırlayınız. Ayrıca çıkan seslerin nerelerden kaynaklandığını **dokunmasına** ya da **tanımamasına** imkan vererek gösteriniz.

* Yakaladığı ya da yokladığı kadarıyla nesne ya da sözcük çocuğun zihninde bir bütünlük oluşturmaktadır. Bu nedenle çocuğun nesnelere **avuçlaması, incelemesi** ve **karıştırması** cesaretlendirilmeli ve sözcüklerle açıklanmalıdır. Böylece çocuk sadece bir dizi kelimeyi öğrenmekle kalmaz, pratik kavramlar da kazanır.

* Çocuk nesnelere göremediğinden onların anlamlarını kolayca öğrenemez. Bu nedenle bazı sözcükleri bilse bile, anlamlarını bilmeyebilir. Nesnelere elleriyle **dokunarak, yoklayarak, koklatarak** ya da **seslerini işittirerek** tanıtıldığında kelimelerin anlam kazanmasına yardımcı olunabilir.

* Sınıfta bulunan masa, tuz seramiği ve bardak gibi **nesnelere dokunduğunda onların adlarını söyleyerek** ve şeker, tuz ve biber gibi **nesnelere tattırarak** kelimelerin anlam kazanmasına yardım edilmiş olur. Ancak, tekrarlara yer verdikten sonra çocuk o nesnelere adlarını ve anlamlarını öğrenebilir.

"şunu bana ver", "işte orada" gibi görmeye dayalı cümlelerle ifade etmek yerine **"sağ ayağının hemen yanında duran küpü bul"** ve **"masanın sağ üst köşesinde duruyor"** gibi cümlelerle ifade ederseniz, çocuğun dilinin gelişmesine ve bağımsız bir şekilde nesnelere bulmasına yardım etmiş olursunuz.

* Çocuğa **dikkatli olması gerektiğinde, tehlike durumunda ve mutlu olduğunuzda**, sesinizi farklı

biçimlerde kullanın. Daha sonra ise çocuk ses tonlarına dikkat ederek bu ortamları ayırabilecektir.

* Tamamen görmeyen çocuğun konuşması, görsel yaşantılarının olmaması nedeniyle uyarılmıyor olabilir. Eğer nesne görülmeyecek olursa, onu arzulamaya, isimlendirmeye ve istemeye gerek kalmaz. Özellikle çocukların **"bu ne"** diye sordukları 3-6 yaş arası dönemi, hiç görmeyen çocukların **"bu ne"** diye soramamaları nedeniyle dillerinin gelişimi bakımından olumsuz olabilir.

Bu dönemde, vücudumuzla ilgili ünite ve uyku saatinden önce ve sonra giysileri çıkarıp giyerken, vücudun bölümleri olan burun, kulak, ağız, bacak ve ayak baş parmağı gibi bölümlere dokunarak söylenmesi çocuğun dilinin gelişimine katkı sağlayabilir. Çocukta kelimelerle nesnelere aynı şekilde oluşması dikkat edilmelidir. Hareketlerle **"öne"** **"arkaya"**, **"sağa"**, **"sola"**, **"aşağıya"**, **"yukarıya"** sözcüklerinin anlamları kazandırılmalıdır. **"Doktor"**, **"ana ve baba"** ve **"alışveriş"** gibi oyunlarla da ayrıca çocukların yeni kavramları kazanmalarına yardım edilmiş olur.

* Her kelimeyi canlandırmak olası olmayabilir. bu durumlarda sözel açıklamalar yeterli olabilir. **"El sallama"** ve **"onaylama"** gibi durumların açıklanması sırasında, elle kafayla yapılan harekete ek olarak vücudun pozisyonuyla uyumlu olmasına da dikkat edilmelidir.

* Görme güçlüğü olan çocuklarla görenler arasında yaşamlarını birarada sürdürmeleri nedeniyle dokunurken, görebiliyorum ve **"görme"**, **"görünüm"** gibi kelimeleri kullanmaları engellenmemelidir. Göremiyor bile olsa, renklerin adlarını ve çimenin yeşil, gökyüzünün mavi olduğunu öğrenmesinin bir sakıncası yoktur.

* Tüm çocuklar öykü okunmasını ve anlatılmasını severler. Öykü grubunda olduğu zamanlar görme engelli çocuğun çok hoşuna gideceği gibi dilinin gelişmesine katkısı olur. Eğer çocuk anlatılanı anlamaz ve size sorular sorarsa hiç kızmadan sabırlı bir şekilde açıklayınız ve sorularını cevaplayınız. Resim ve şekilleri çocuğa anlatınız. Ayrıca kabartma resimleri ve şekilleri parmaklarıyla dokunarak tanımlarını sağlayınız.

SINIFTA NASIL HAREKET EDER VE GEZİNİR?

* **Oyun ve hareket** okul öncesi çocuk için son derece **önemlidir**. Görme güçlüğünden etkilenmiş çocuk için ise daha da önemli olmaktadır. Çocuk oynadığı için hareket eder. Egzersizler yeteneklerini ve gücünü artırır. Görme fonksiyonundan yoksun olma ve uyarın yetersizliği, görme engelli çocukların pasif olmalarına yolaçabilir. Bu durum, öğretmenler için güç, ancak çözülebilir bir problem yaratmaktadır.

* Görme güçlüğü olan çocuk da sınıfta günlük **zıplama ve yürüme etkinliklerine katılmalıdır**. Bunlar çocuğun **kendisine güvenmesine** ve daha kısa sürede **bağımsız hareket etmesine** yardım eder.

* Çocuk hareket ederken her zaman **aynı elinden tutulmamalıdır**, yoksa bedeninde eğiklik oluşur. Bunu sonradan düzeltmek çok güç olmaktadır.

* Ayakkabılarının iyice ayağı sarmış olmasına ve tabanının çok kalın olmamasına dikkat edilmelidir. Böylece çocuk **yürüdüğü yerleri hissedebilir**. Tabanların kösele ya da her zaman ses çıkaracak nesneden yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Tabanı lastik ya da kauçuk olmamalıdır. Lastik tabanlar ses çıkartmayacağı için çocuğa çevresi hakkında bilgi sağlamaz.

söyleyin. Çocuğun zemini ayakları ve elleriyle yoklayarak aradaki farkı hissetmesini sağlayınız. Çocuk yürümeye başladığında oda içinde gezinmesini ve oda içindeki eşyayı ve odanın duvarlarını, köşelerini tanıtırız

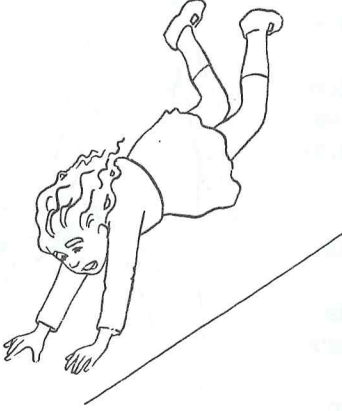
ve elleriyle yoklamasını sağlayınız. Kendi kendine oda içinde buluşlarda bulununca, mutlu olduğunuzu gösteriniz ve yaptıkları size kolay gelmiş olsa bile önemseyiniz.

* Çocuk zamanla nesnelere çarpmaktan korktuğu için gezinmekten ya da hareket etmekten kaçınabilir. Çocuğa kollarından birini avuç içi dışarıya bakacak şekilde yüzünün önünde, diğerini karın civarında tutmasını söyleyiniz. Böylece yürürken kollarının kendisini koruyacağını gösteriniz. Zamanla kendi başına hareket etmekten daha az korkacaktır.

* Çocuk eğilip doğrulurken kafasını sandalye ve masa gibi eşyalara çarpmaması için bir elini kafasının önünde hafifçe eğik bir şekilde tutmasını göstererek başını koruması öğretilir.

* Çocuğun düştüğü zamanlar da olacaktır. Çocuğa düşerken kollarını öne doğru koymayı kazandırınız. Böylece çocuk yaralanmayacak ya da çok az yaralanacaktır. Çocuk düşmeyi öğrendikten sonra dolaşmaktan korkmayabilir.

ÇOCUK SINIF ÇEVRESİNİ VE NESNELERİ NASIL ÖĞRENİR?

Görme özürlü çocuğun çevresinin farkına varması, görenlerin çevreyi farkına varmalarından farklı olmaktadır. Bu nedenle görme güçlüğü olan çocuğun çevresinin farkına varabilmesi için yeni yöntemlere yer vermek gerekir. Görerek çevresini tanıma yerine **işiterek, dokunarak** ve **koklayarak** çevresinin farkına varması beklenir. Görme engelli çocuk çevresini dokunarak tanımaya başlar.

Dokunarak Çevresini ve Nesneleri Öğrenme

* Görme güçlüğü olan çocuk sınıfta eşyaların tümünü **elleriyle yoklayarak** tanımalıdır. Eşyalar tanıtılırken gerçek adları söylenerek tanıtılmalıdır.

* Zaman zaman çocuğun dokunma duyarlılığını geliştirmek için parmak uçlarıyla **hissedeceği** işler verilmelidir. Örneğin, küçük düğmeleri, nohut ve mercimeği kendisine tanıttikten sonra karıştırınız ve daha sonra çocuktan parmak uçlarıyla dokunarak birbirinden **ayırmasını** isteyiniz. Kibrit çöplerini tanıttınız ve onları boşalttıktan ve kibritleri tanıttıktan sonra tekrar kutuya koymasını isteyiniz. Ayrıca değişik kağıt ve kumaş parçalarını yoklayarak birbirinden **ayırma**larını isteyerek, **dokunarak** farklı yapıdaki

Çocuğun çevresinde yer alan nesnelerin tanınması sırasında, başlangıçta elinizi çocuğun eli üzerine koyarak çevreyi ve nesnelere tanıtınız. Örneğin eliniz eli üzerinde olacak şekilde birlikte incelediğiniz hareket eden nesne ve hayvanların nasıl hareket ettiğini hissetmesine yardım etmiş olursunuz.

* Çocuğa **tutabileceği nesnelere** veriniz. Bu sırada tutmakta olduğu nesnenin ne olduğu, neye benzediğini nasıl kullanıldığını açıklayınız.

* Çocuğun çevresinde bulunan **eşyaları iyi tanıyabilmesi için bu eşyaların özelliklerinin ayrıntılı olarak anlatılması** gerekir. Örneğin dolabın büyük, ayakta durabilen küçük, yastığın yumuşak yerin sert, topun yuvarlak tahtanın köşeli olduğu, göremediği için söylenmeli ve limonun ekşi portakalın tatlı olduğu tattırılarak anlatılmalıdır. Böylece çocuk çevresini tanıyarak daha donanımlı olacaktır.

* Eğer görsel uyarıların yerini **işitsel ve dokunsal** uyarılar alacak olursa gerilemeler önlenmiş olabilir. Görme güçlüğü olan çocuk için bir başka güçlük de nesne hakkında pek çok şeyi bilmesine rağmen hiç elinde tutmamış olmasıdır. Okula başlamakta olan çocuklar isimlendirdikleri nesnelerin şekil ve yapısı hakkında hiçbir fikir sahibi olmayabilir. Bu durum daha çok nesnelere öğretirken o nesnelere elleriyle dokunmamasından kaynaklanmaktadır. Dille ilgili yaşantılar somut nesnelere birleştirilerek sunulmalıdır. Kavramların, bilgilerin ve becerilerin kazandırılmasında **dokunma, işitme, koklama ve tatma** duyarlarından birlikte yararlanılmalıdır.

Çocuğu diğer çocuklarla birlikte sık sık dışarıya çıkarınız. Bu sadece çocuğun temiz hava alması için değil, aynı zamanda dışarıda neler olduğunu ve nasıl davranılacağını öğrenmesi bakımından da önemlidir.

* Görme güçlüğü olan çocukların kendi başlarına iş ya da işler yapmalarına fırsatlar veriniz. Çocuk ne kadar **bağımsız** olarak iş yapmaya alışır o kadar **kişilik sahibi olur**. Örneğin, çocuk için yapma yerine, çocuğun kendi elini yüzünü yıkaması, havlu ile kurulaması, giysilerini giymesi ve çıkarması, yardımsız yemek yemesi ve su içmesi öğretilmelidir.

ÇOCUK NASIL VE NE GİBİ OYUNCAKLARLA OYNAYABİLİR?

Çocuğun oyuncaklarla **oynaması** çok önemlidir. Ancak, oynayacağı oyuncaklar neler olabilir? Oyuncakların mutlaka pahalı şeyler olması gerekmemektedir. Görme güçlüğü olan çocuğun oynayabileceği bir sürü oyuncak vardır. Örneğin, oyuncak bebek, çan, sallandıkça ses çıkaran oyuncaklar, atınca ses çıkaran top, geçmeli tahtadan, plastikten yapılmış oyuncaklar, oyuncak ayı, köpek vb. hayvanlar da olabilir. Görme kalıntısı olan çocuklar için, ayrıca resim defteri, renkli kalemler, domino ve benzeri oyuncaklar olabilir. Oyuncakların çocuğun **dokunmasını** ve **görme kalıntısını**, **işitmesini** ve **işittiğinin** nereden geldiğini ayırtetmesini ve **koklamasını** gerçekleştirecek oyuncaklar olmasına dikkat edilmelidir.

* Oyuncakları düzenli olarak belli bir yere koyduktan sonra, çocuktan oyuncakları aramasını, bulmasını isteyiniz. Ayrıca çocuk oyuncaklarıyla oynarken, oyuncaklardan birini bulamıyorsa, oyuncacı alıp kendisine vermeyiniz. Oyuncacı kendisinin bulması için yerini, örneğin, zil "**masanın altında**", "**sağda**" ya da "**solda**" ya da "**biraz geride**" gibi yön tarfleriyle söyleyiniz.

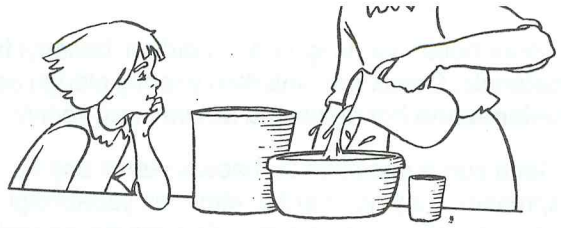
* Birçok çocuk öğretmenine iş yaparken yardım etmekten hoşlanır. Böyle durumlarda çocuğu azarlamayınız. Tam tersine yardım etmesinden memnun olduğunuzu belirtin ve size yardımcı olmasını isteyiniz. Böylece çocuğa **kendi başının çaresine bakmayı** öğretmeye başlamış olursunuz.

* Sınıfta ses çıkaran ya da rüzgar geldiğinde ses çıkaran şeyler gibi işaretler kullanarak çocuğa sınıf içinde yönünü bulmayı öğretebilirsiniz ve çocuğun sınıf içinde serbestçe dolaşmasına ve yön bulmasına katkı sağlamış olursunuz.

* Çocuklar büyüdükçe, zihinsel

sürahideki suyu önce kovaya, sonra tencereye dökerek suyun nereye aktığını sorarak çevresini tanımasını geliştirebilirsiniz. Oda ve dolap kapılarını kapatarak, hangisini kapattığınızı sorunuz. Anahtarlığı sallayarak, çıkan sesin ne sesi olduğunu ona buldurarak değişik sesleri ayırmayı kazandırabilirsiniz. Daha sonra kendesinin de aynı şeyleri yapmasına fırsat vererek, kendisinin de hissetmesini sağlayınız. Ancak fazla gürültü yaparak çocuğu rahatsız etmemeye özen gösteriniz.

* Görme güçlüğü olan çocuklar ani bir ses duyduklarında irkilirler, korkarlar. Görenler ses kaynağını görmeleri nedeniyle her ses kendileri için ani ses özelliğinde olmadığı için daha az irkilir ve korkarlar. Bu nedenle ses çıkaran aletleri çalıştırmadan önce çocuğu haberdar ediniz.

Görme güçlüğü olan çocuğa

BECERİLER NASIL ÖĞRETİLİR?

Öğretirken Görüp Görmemesi Farkeder mi?

- * Çocuk **hiç göremiyorsa**, becerileri onunla **birlikte yaparak** ona kazandırabilirsiniz.
- * Çocuk **çok az görüyorsa**, becerileri **görmesinden yararlanarak** kazandırınız.

Görme Güçlüğü Olan Çocuğa Beceriler Nasıl Öğretilir?

- * Çocuğun neyi ne kadar yapabildiğine mutlaka bakınız, gözleyiniz.
- * Bağımsız olarak yapabildiği beceriler varsa nasıl yapabildiğine bakınız. Bundan sonra yapacağı becerileri öğretirken bunlardan yararlanabilirsiniz. Bağımsız olarak becerileri yapmasını teşvik ediniz, zaman ve fırsat veriniz.
- * Çocuğa değişik beceri ve işleri yapmayı öğretirken mutlaka gözleyin. Beceri ya da işi ne kadar yapabildiğini belirleyerek, bağımsız olarak yapamadığı yerlerde sadece yardım edin.
- * Çocuğa sadece her defasında bir beceri ya da bu becerinin sadece bir bölümünü öğretmeyi deneyiniz. Önceki beceri ya da becerinin kolay bölümü tamamen öğrenildiğinde becerinin izleyen güç bölümü öğretilmeye geçilmelidir.
- * Mutlaka çocuğa kolay geleceğini düşündüğünüz becerinin öğretiminden işe başlayınız.

Nasıl Öğretilir?

* Kazandırmak istediğiniz beceriyi çocuğun nasıl yapacağını ilk olarak **düşününüz**. Bu beceriyi ya da işi sonra nasıl yapabileceğini sözel olarak **açıklayınız**.

* Sonra beceri ya da işi ona anlatırken, beceriyi **birlikte yaparak** nasıl yapılacağını gösteriniz. Çocuk sizi dinlerken yapmış olduğu beceriyi de **parmaklarıyla yoklamasına** her defasında izin ve fırsat veriniz.

* Daha sonra çocuktan bu beceriyi kendi başına yapmasını isteyiniz. Yardım etmeden yapabildiği kadar yapmasına izin veriniz. Yapamadığı bölümleri birlikte yaparken, çocuğun eli elinizin üstünde olsun ve yaptıklarınızı açıklayınız.

* Çocuk beceriyi tamamlayabildiğinde **mutlu olduğunuzu gösterin**. Daha önce yapamadığı bir becerinin bir bölümünü yapabildiğinde yine hoşnut olduğunuzu gösterin. Hoşnutluğunuzu "**çok güzel yaptın**", "**vay be nasıl yapıyorsun**", "**aferin**" gibi sözcüklerle birlikte çocuğun başını, yanağını **okşayarak** ve **sarılarak** gösterebilirsiniz. Ancak siz hoşnutluğunuzu belirttiğinizde çocuk yapmayı sürdürür ve daha iyisini yapar.

* Beceri ya da işi her defasında her zaman yaptığınız şekilde yapınız.

* Becerileri kendi başına yapabilmesi, sizin gittikçe daha az yardım etmenize bağlıdır. Ancak çok fazla yardıma ihtiyacı olduğunda ellerini ellerinizin üzerine koyduktan sonra beceriyi tamamlayınız.

* Becerilerin öğretimi beceriyi tamamen kendi başına yapabildiğinde tamamlanmış olur.

Nasıl kullanacaksınız:

Sorulan sorulara çocuğun ne kadar yapabildiğinin gözlenmesine dayalı olarak bağımsız yapıyor ise Bağımsız'ın, yardımla yapıyor ise Yardımla'nın, kendisi değil de başkası tarafından yapılıyorsa Başkası Tarafından'ın altına "x" işareti koyarak ne kadar yapabildiğini belirtiniz.

Görme Özürlü Çocuğun Adı

	Bağımsız	Yardımla	Başkası Tarafından
Yemeğini yiyebiliyor mu?	()	()	()
Suyunu içebiliyor mu?	()	()	()
Elini yüzünü yıkayabiliyor mu?	()	()	()
Banyo yapabiliyor mu?	()	()	()
Dişlerini fırçalayabiliyor mu.	()	()	()
Kazağını giyip çıkarıyor mu?	()	()	()
Pantolonunu giyip çıkarıyor mu?	()	()	()
İç çamaşırını giyip çıkarıyor mu?	()	()	()
Çorabını giyip çıkarıyor mu?	()	()	()
Ayakkabısını giyip çıkarıyor mu?	()	()	()
Çişini yapabiliyor mu?	()	()	()
Kakasını yapabiliyor mu?	()	()	()
Temizlenebiliyor mu?	()	()	()
Sınıf içinde gezinebiliyor mu?	()	()	()
Köyde ya da mahallede gezinebiliyor mu?	()	()	()

Görme güçlüğü olan çocuğa

YEMEK YEME BECERİLERİ NASIL ÖĞRETİLEBİLİR?

* Her yemekten önce ve sonra ellerini yıkamasını ona göstererek örnek olun ve neden yıkaması gerektiğini anlatın.

* Çocuğa tabağı, kaşığı ve çatalı parmaklarıyla dokunarak tanıtırız. Tabağın iç ve dış yüzeylerini, sorulduğunda gösterebilmeli, kaşığın sapını ağızından ayırmalı ve

kaşığın iç kısmı yukarı gelecek şekilde tutması gerektiği anlatılmalı ve kaşığı birlikte tutarak nasıl kaşığı tuttuğunuz hissettirilmelidir. Sofrada kaşık, çatal ve tabağın nerede bulduklarını anlatınız ve dokunarak hissetmesini sağlayınız. Başlangıçta, kuru yiyecekleri kaşıkla tabaktan alırken, elinizi elinin üzerine koyarak hissetmesini sağlayınız ve gittikçe daha az yardımla yemesine fırsat veriniz ve yaptıklarından dolayı hoşnutluğunuzu gösteriniz.

* Diğer çocuklarda olduğu gibi, daha sonra sıvı yiyecekleri kaşıkla yemesi öğretilmelidir. Görme engelli çocuk da diğer çocuklar gibi başlangıçta döküp saçarak yemeklerini yiyecektir. Kendi başına yemek yemesine fırsat verilmeye devam edildikçe, daha az dökerek yemek yemeyi öğrenecektir.

* Sofrada tuzluk ve biberlik her zaman aynı yerlere konulursa, çocuk onları kolayca bulabilir. Tuzluğu ve biberliği kullanırken, eline dökmesini gösteriniz ki her sallayışta ne kadar tuz ya da biber döküldüğünü anlayabilsin. Bazı tuzluklar tıkalı, bazılarının da ağızları çok geniş olabilir. Elini tuzluğun altında tutması, ne az ne de istenenden çok fazla tuz dökülmesini önler.

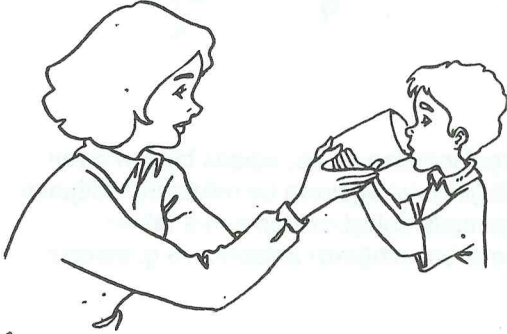

* Çocuk hiç göremiyorsa, farklı yemekler konulduğunda, bu yemekleri ayırması öğretilmelidir. Bunun için, yemek sırasında yanına oturarak, yediği yemeğin ne olduğu, nelerden yapıldığı anlatılmalıdır. Farklı yiyecekleri koklayarak ve dokunarak birbirlerinden ayırdetmeyi kazanmalıdırlar.

Sofrada çocuğun her zaman aynı yere oturtulması ve tabağının ve kaşığının aynı yere konulması yemek yemesini kolaylaştırır.

NASIL SU İÇEBİLİR?

Çocuk bardaktan bağımsız olarak su içemiyorsa, ellerinizi çocuğun ellerinin üzerine koyarak bardağı birlikte tutunuz. Bardağı ağızınıza götürerek bir yudum için ve bardağı tekrar masaya koyunuz. Böylece bardakta su içme becerisinin yapılış sırasını çocuğa göstermiş olursunuz. Sonra çocuğun ellerinin üzerine ellerinizi koyarak bardağı birlikte tutun. Çocuğun ağızına götürün ve bir yudum aldıktan sonra

bardağı masaya koyunuz. elinizle eline çok hafif dokunarak, su içmesine ve daha sonra, daha da yardımları azaltarak bağımsız olarak su içmesine imkan sağlayınız.

Bardak her zaman aynı yere konulursa, çocuğun bardağı bulması kolaylaşır ve daha bağımsız hale gelebilir.

Çocuk bardağına doldurulan sıvının yeterli olup olmadığını, doldurulan sıvının bardakta meydana getirdiği ısıdan ve ağırlığından anlayabilir. Bunun için değişik miktarlarda sıvıyı bardağa koyarak, gerek ısısından gerek ağırlığından, bardaktaki sıvı miktarının ne kadar olduğunu öğretebilirsiniz.

Ayrıca başlangıçta çocuk okul çağına gelinceye kadar, sadece soğuk içeceklerle, çocuğun işaret

parmağını hafifçe bardağın içine sokmasına izin vererek, sıvının oraya kadar konması kazandırılabilir.

DİŞİNİ NASIL FIRÇALAYABİLİR?

Diğer çocuklar gibi, görme güçlüğü olan çocuk da dişlerini fırçalamayı öğrenmelidir.

Önce diş fırçasının kolları yüzümüze doğru gelecek şekilde, çocuğun eli üzerinde eliniz olacak şekilde sapından birlikte tutunuz ve anlatınız. Başlangıçta diş macununu siz fırça üzerine koyunuz. Yine diş fırçasının ağız içindeki hareketini ve fırçalama işini göstermek için elinizi çocuğun eli üzerine koyarak birlikte hareket ettiriniz ve anlatınız.

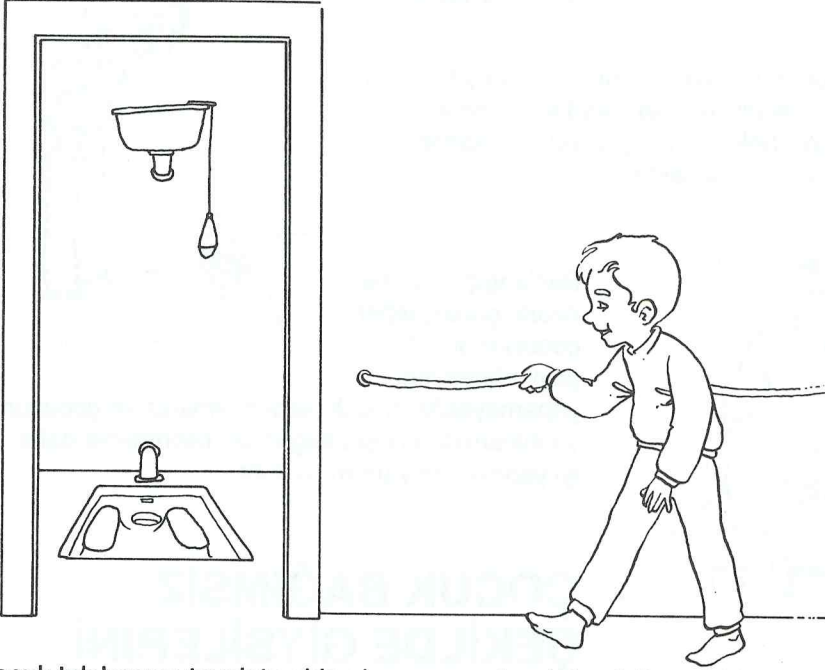
Diş fırçalandıktan sonra, ağızda biriken sıvıyı boşalttığınızı ve ağızınıza bir miktar su aldığınızı ve ağızınızda dolaştırdıktan sonra tekrar lavaboya boşalttığınızı anlatınız ve gösteriniz.

parmağının yardımıyla yayma kazandırılabilir.

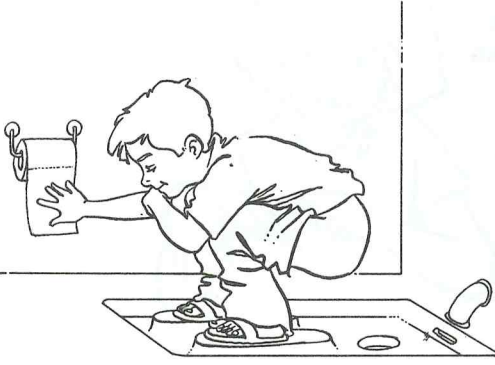
BAĞIMSIZ OLARAK TUVALET İHTİYACINI NASIL KARŞILAR?

Görme güçlüğü olan çocuk da tuvalet ihtiyacını, diğer kişilerin karşıladığı şekilde karşılamasını öğrenmelidir.

Çocuk tek başına tuvalete gidemiyorsa, onu tuvalete götürecek biri olmalıdır. Ya da çocuğun bulunduğu yerle tuvalet arasına duvar kenarına ip gererek, ipe tutunarak çocuğun tuvalete gitmesini kolaylaştırabilirsiniz.

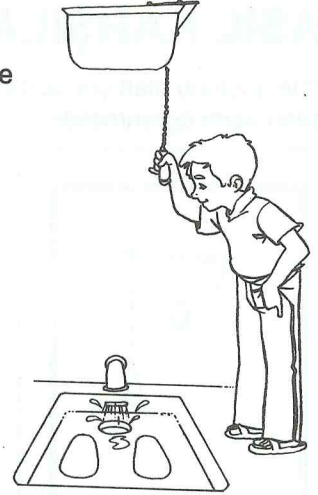
Tuvalete nasıl gireceği, girerken terlik, takunya gibi ne giyildiği ve onları nasıl bulacağı ve işi bittikten sonra nereye ve nasıl konulacağı anlatılmalı ve gösterilmelidir.

Daha sonra tuvaletin ayak konacak yerlerini, deliğini, varsa tuvalet musluğu ve tuvalet kağıdının yeri, tuvalette oturma durumuna göre hem anlatılmalı ve hem de gösterilmelidir. İhtiyacını karşıladıktan sonra, su ile ya da tuvalet kağıdıyla nasıl temizleneceğini anlatınız ve birlikte yaparak gösteriniz.

Tuvaletten çıkmadan önce tuvalete su dökmesi gerekiyorsa, nereden ve nasıl döküleceğini anlatınız ve birlikte yaparak gösteriniz. Eğer tuvalet sifonu varsa, sifonu nasıl çekeceğini anlatınız ve birlikte yaparak gösteriniz.

Tuvaletten sonra, mutlaka ellerini sabunla yıkamasını kazandırınız. Ellerini sabunla yıkadıktan sonra hoşnutluğunuzu belirtmeniz, çocuğun alışkanlık kazanmasında etkili olacaktır.

Başlangıçta görme özürü çocuk, diğer çocuklar gibi, her şeyi mükemmel yapamayabilir. Ancak, sabırlı olmanız ve çocuğun yaptıklarından hoşnutluğunuzu belirtmeniz daha iyi yapmasına yardım edebilir.

ÇOCUK BAĞIMSIZ ŞEKİLDE GİYSİLERİNİ NASIL GİYER VE ÇIRARIR?

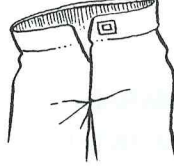
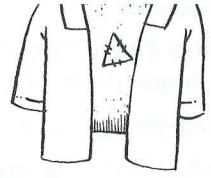
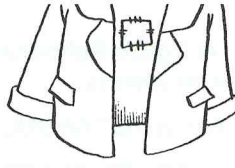
Görme yetersizliğinden etkilenen çocuklar da diğer çocuklar gibi giyinmelidir.

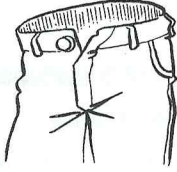
Çocuğun giysilerin önünü-arkasından ve tersini-yüzünden ayırmasını sırasıyla anlatınız ve birlikte ayırınız. Bunun için,

eder.

Çocuk, giydiği giysilerin renklerini ayırabilir. Bunun için farklı renkler için kesilen farklı şekillerdeki kumaş parçacıkları, giysilerin renklerini ayırmak için ipucunu oluşturabilir. Örneğin kırmızı için kare, mavi için üçgen gibi şekillerin kesilerek giysinin içine tutturulması, giysilerin renklerini ayırmaya yardım eder.

Ayrıca düğmelerin şekilleri, pantolon, gömlek, etek veya bluzunu ayırmalarında ipucunu teşkil edebilir. Bunun hangi pantolon, gömlek, etek veya bluzunun düğmesinin nasıl olduğunu anlatırken bir taraftan da parmaklarıyla dokunarak aradaki farkı birlikte görünüz.

Kazaklarını ayırmak için de, yapıldıkları materyale dokunarak, hangisinin hangisi olduğunu anlatınız ve gösteriniz.

Görme Güçlüğü Olan Bir Çocuğun Görme Engelliler Okuluna Yerleştirilmesi İçin Başvurulacak Kurumlar :

1. Bulunduğunuz ilde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezi
2. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü A blok, Beşevler/Ankara
3. Veysel Vardal İlkokulu, Sarıyer/İSTANBUL
4. Mitat Enç Ortaokulu, Teknikokullar Yenimalle/ANKARA
5. Göreneller İlkokulu ve Sanat Ortaokulu, Altındağ/ANKARA
6. Aşık Veysel İlkokulu ve Sanat Ortaokulu, Bornova/İZMİR
7. Yahya Çavuş İlkokulu, Gelibolu/ÇANAKKALE
8. Mehmet Akif Ersoy İlkokulu, TOKAT
9. Cemil Meriç İlkokulu, NIĞDE
10. Ertuğrul Gazi İlkokulu, KAHRAMANMARAŞ
11. Gap İlkokulu ve Sanat Ortaokulu, GAZİANTEP

Görme Güçlüğünden Etkilenmiş Çocukla İlgili Danışmanlık Yapabilecek Kurumlar

- * Türkiye Körler Vakfı Genel Merkezi, Fevzi Çakmak Sokak 14/3 Maltepe/Ankara
- * Altı Nokta Körler Derneği, 17. Sokak No : 63/1 Bahçelievler/Ankara
- * Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, Beşevler/Ankara
- * Türkiye Körler Federasyonu, Rasimpaşa Mah. Halitpaşa Cad. No : 84/A Daire : 3 Kadıköy/İstanbul

Görme Güçlüğünden Etkilenmiş Çocuk İçin Eğitim Araç Gereçlerinin Sağlanabileceği Kurumlar

- * Veysel Vardal İlkokulu Müdürlüğü, Kilyos/Sarıyer - İstanbul
- * Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, A Blok Beşevler/Ankara
- * Türkiye Körler Vakfı Genel Merkezi, Fevzi Çakmak Sokak 14/3 Maltepe/Ankara
- * Milli Eğitim Bakanlığı Ders Aletleri Yapım Merkezi, Gazi Mahallesi/Ankara